

COMMUNICATIE TOOLKIT AANPAK CORONA VIRUS
VERSIE 19/05/2020

ALGEMENE WOORDVOERINGSLIJN

- De aanpak om corona in Nederland onder controle te krijgen heeft de afgelopen maanden goed gewerkt
- Het risico is zeker nog niet weg, maar als we ons samen aan de maatregelen houden, kunnen we stapsgewijs meer ruimte krijgen
- We hebben veel bereikt met elkaar; we zien goede cijfers, de situatie in de ziekenhuizen is beheersbaar en we beschermen onze ouderen en mensen met een kwetsbare gezondheid
- De eerste stappen in de versoepelingen zijn gezet; de basisscholen, kinderopvang, speciaal onderwijs, buitenschoolse opvang en bibliotheken zijn weer open
- En de kappers, schoonheidsspecialisten, opticiens zijn weer aan de slag
- En vanaf 1 juni kunnen we weer een stap zetten
- De cafés en restaurants mogen weer beperkt open en we kunnen weer het terras op
- Musea, concertzalen en bioscopen mogen weer mensen ontvangen
- En ook het middelbaar onderwijs kan gedeeltelijk open
- Maar we kunnen het niet vaak genoeg benadrukken, met elke stap die we zetten in de versoepeling worden de basisregels belangrijker:
  - o Houd 1,5 meter afstand
  - o Was vaak uw handen
  - o Werk zoveel mogelijk thuis
  - o Vermijd drukte en geef elkaar de ruimte
  - o Heb je verkoudheidsklachten? Blijf thuis en ziek uit
  - o Ben je ook benauwd of heb je koorts, dan blijven ook alle huisgenoten thuis
- We kunnen hierop niet verslappen, en moeten dit echt volhouden
- Het onder controle krijgen van corona begint en eindigt met het gedrag van ons allemaal
- De ruimte die we nu krijgen, hebben we met elkaar verdiend,
- We kunnen er alleen met elkaar voor zorgen dat we die ruimte niet hoeven in te leveren

QenA's

ALGEMEEN

Hoe weegt het kabinet handhaven of herzien intelligente lockdown?

- Het kabinet hanteert drie ankerpunten:
  1. De druk op de zorg – ook de reguliere zorg,
  2. De organisatie van het bron- en contactonderzoek van mensen die besmet raken
  3. Bescherming van ouderen en mensen met een zwakke gezondheid.

Waarom kan er nu opeens meer?

- We hebben de afgelopen tijd veel bereikt met elkaar. Door de maatregelen te respecteren en de hygiënevoorschriften in acht te nemen.
- We zien dat als gevolg daarvan de cijfers zich gunstig hebben ontwikkeld. De uitbraakfase van het virus ligt daarmee achter ons.
- Dat betekent dat we nu de volgende stappen kunnen zetten, zij het met grote voorzichtigheid. De cijfers zijn leidend. Want het begint en eindigt met het gedrag van ons allemaal.

Gaan we niet te snel?

- Het kabinet schetst een perspectief geschetst voor de komende periode.
- Wel met daarbij de heldere randvoorwaarde dat we de ruimte voor versoepeling ook daadwerkelijk moeten hebben.
- Als mensen massaal de basisregels schenden, geen afstand houden, en de drukte onverantwoord toeneemt, dan is er geen ruimte.
- De komende periode moeten we nog steeds veel zelfbeheersing tonen
- Zodat de druk op de zorg niet weer extreem toeneemt.

Wat is het doel van het dashboard?

- Maximaal controleren is vanaf het begin van de uitbraak de strategie van het kabinet geweest.
- Om de gezondheid van kwetsbaren te beschermen en te zorgen dat de zorg het aan kan.
- In de eerste fase hebben we met 50% van de kennis 100% van de besluiten genomen.
- Het kabinet wil het zicht op het virus vergroten.
- In het dashboard aangekondigd door minister De Jonge worden allerlei relevante gegevens bij elkaar gebracht
- Zodat het veel makkelijker is om nieuwe signalen op te pikken en zo snel en gericht te sturen op het virus.
- Het dashboard bevat gegevens, zoals van ziekenhuizen, testen, huisartsen, rioolwater en verplaatsingsgegevens.

Noodverordeningen / Spoedwet

Als er geen limiet is aan samenkomsten buiten, kunnen er bijv. 1.000 mensen op het strand afspreken om een feestje te organiseren?

- Dan wordt het al snel een evenement waarvoor een meld- of vergunningplicht geldt, en die mogen sowieso niet. Die zijn in elk geval tot 1 september niet toegestaan.
- Voor samenkomsten geldt inderdaad geen maximum, maar het is sowieso de vraag of je bij echt grote groepen de 1,5 meter regels in acht kunt houden. En als dat niet gebeurt, wordt er gehandhaafd. Bovendien, ontstaat er overlast dan kan daar tegen sowieso worden opgetreden.

Regels vanaf 1 juni buitenshuis bij elkaar zijn

- Buiten mogen mensen bij elkaar zijn als zij 1,5 meter afstand houden – uitgezonderd mensen die tot hetzelfde huishouden behoren en mensen die hulp verlenen aan anderen / hulpbehoevend zijn.
- Handhaving gebeurt vanaf 3 personen.

Regels vanaf 1 juni binnenshuis bij elkaar zijn

- In woningen geldt in principe geen maximum, advies is om 1,5 meter afstand te houden.
- Wanneer er door gedragen in een woning zorgen voor ernstige besmettingsgevaren kan door de voorzitter van de veiligheidsregio een noodbevel worden afgegeven om daarmee een onwenselijke samenkomst in de privésfeer te beëindigen.
- Voor coronafeestjes die op andere wijze leiden tot openbare orde-verstoringen is het reguliere handhavingskader voldoende.

Krijg je een strafblad als je een boete krijgt voor overtreden van de noodverordening?

- Het gaat om een overtreding, dat is een lichtere categorie dan een misdrijf. Het is daarom niet zo dat dit altijd problemen geeft met de aanvraag van een VOG bijvoorbeeld. Overtredingen hoeven lang niet altijd gemeld te worden. [Dienst Justis (screeningsautoriteit) kan daar meer over vertellen.]
- [Het is wel zo: Deze overtredingen vallen onder het strafrecht. Dit wordt geregistreerd in de justitiële documentatie (voorheen 'strafblad').]
- Minderjarigen krijgen geen aantekening in hun justitiële documentatie, omdat de boete voor hen 95 euro is. Boetes onder de 100 euro worden niet geregistreerd.

Er zijn veel voorbeelden in de media geweest van 'twijfelachtige' overtredingen. Mag je bijvoorbeeld nu wel of niet met drie mensen in een park staan als je 1,5m afstand houdt? Hoe gaat het OM hiermee om?

- Alle processen-verbaal worden beoordeeld door het OM, voordat een strafbeschikking wordt opgelegd. Zij beoordelen of het proces-verbaal (pv) juist is ingediend, maar ook of de schuld van de betrokkene is vast te stellen aan de hand van het pv.
- Als dat niet het geval is, wordt er geen strafbeschikking opgelegd en wordt het pv teruggestuurd naar de verbalisant die het heeft opgemaakt, met het advies om het aan te vullen. Elke overtreding wordt dus afzonderlijk bekeken en beoordeeld.
- [Bij doorvragen: Niet ingaan op afzonderlijke regels noodverordening. Wel zeggen dat er, als iemand het niet eens is met de opgelegde strafbeschikking, verzet mogelijk is. En benadrukken dat de noodverordening bedoeld is om de verspreiding van Corona tegen te gaan, en dat dat wat ons betreft ook het uitgangspunt is bij beboeten.]

Wordt het na ruim 2 maanden niet eens tijd voor een wettelijke regeling (Spoedwet)?

- Zoals Grapperhaus gisteren aan de Eerste Kamer heeft laten weten, wordt er gewerkt aan een spoedwet (COVID 19 wet).
- Deze wordt naar verwachting 29 mei voorgelegd voor spoedadvies aan de Raad van State. En daarna naar de Eerste en tweede Kamer verzonden.

- Het streven is om de wet per 1 juli in te laten gaan.

Gezondheidszorg

Waarom wordt er zo'n hoog percentage afgekeurd?

- Mondkapjes werden voor Corona ingekocht bij reguliere leveranciers zoals 3M. Nu worden ze daarnaast ook ingekocht vanuit onze Nederlandse productie en zoals bij u bekend is vanuit Azië.
- De producten die het LCH inkoop zijn veelal van de leveranciers uit Azië. Zij controleert op verschillende momenten op kwaliteit. Daarmee zorgt het LCH er voor dat zij de zorg van goede beschermingsmiddelen voorziet. Dat is het goede nieuws.
- Controle, ook in een teststraat van het RIVM, betekent ook dat beschermingsmiddelen worden afgekeurd. Navraag bij het LCH leert dat eind vorige week ongeveer 11% van de maskers die het LCH had ingekocht zijn afgekeurd. Daarnaast wordt er voor een batch van bijna 4 miljoen FFP2 maskers die niet volledig voldoen aan de geclaimde kwaliteit onderzocht of ze met extra toelichting wel kunnen worden benut in de zorg.
- Een veel voorkomende oorzaak is dat de fabrieken, ook de betrouwbare partners, onder flinke druk staan om met stoom en kokend water de mondkapjes te produceren voor de gehele wereldmarkt en daardoor in voorkomende gevallen niet voldoen aan de door ons gestelde (en afgesproken) kwaliteitseisen.
- Het LCH blijft in gesprek met de leveranciers om de kwaliteit te verbeteren.
- En heeft inmiddels een deel van de afgekeurde maskers al weer teruggestuurd aan de leveranciers.

Bron- en contactonderzoek

Is het plan van de GGD'en voldoende? Hoe zit het met de nazorg als je in quarantaine zit?

- De GGD'en hebben een plan gemaakt wat er nodig is om meer bron en contactonderzoek uit te voeren en hoe dat te realiseren.
- Zo wordt nog verduidelijkt dat ook de nauwe contacten allemaal zowel mondeling als schriftelijk op de hoogte worden gesteld. De brief dient vooral als geheugensteun.
- Ook komen er nadere afspraken over het 'nabellen', daar is het nazorgteam van de GGD voor.
- Met iedereen wordt in ieder geval gebeld op de eerste dag, rond dag 7 en op de laatste dag.
- Voor specifieke groepen kan dit vaker worden gedaan om de kans op naleving van de adviezen te vergroten.

App Hoe staat het ervoor?

- Onder leiding van de GGD wordt er nu op twee terreinen verkend in hoeverre digitale ondersteuning een rol kan spelen;
- Namelijk bij het bron- en contactonderzoek en bij thuis rapporteren over klachten.
- Aan de app die gaat helpen bij het bron- en contactonderzoek; wordt op dit moment met experts van binnen en buiten de overheid aan gewerkt.
- Het bouwteam heeft onder meer contact gehad met Google en Apple, en ook met andere landen.
- Ook zijn de mogelijkheden tot hergebruik van bestaande broncodes onderzocht, is het programma van eisen vertaald naar hoe een app eruit zou kunnen zien, en is een eerste versie van de architectuur gemaakt.
- Aan het einde van deze maand hoop ik u te kunnen vertellen hoe deze app eruit komt te zien en hoe die gaat werken.
- In juni kan er dan gestart worden met een pilot, in juli kunnen we dan besluiten of basis van deze resultaten of en hoe we verder gaan.

Testen

Zijn de GGD'en klaar voor 1 juni?

- Ja.
- We spreken hen dagelijks en zij geven aan dat hun voorbereidingen op schema lopen om vanaf juni, waarbij we streven naar 1 juni, iedereen met klachten te testen.

Vaccin en behandelingen

We horen allemaal veelbelovende geluiden, hoe verhoudt zich dit tot elkaar?

- Er zijn veel initiatieven, de WHO telt er 118.
- Circa 8 vaccins worden nu op mensen getest.
- Omdat de ervaring leert dat het merendeel van de vaccins de eindstreep niet haalt, is het ongewis of en zo ja welk vaccin beschikbaar komt.
- Onder normale omstandigheden kan het ontwikkelen van een vaccin soms 10 tot 15 jaar duren.
- Schattingen over wanneer een succesvol vaccin tegen COVID-19 beschikbaar zal zijn, variëren; aan het einde van dit jaar, maar het kan ook nog 2 jaar of langer duren.

Komt er wel een medicijn tegen COVID-19?

- Net zoals bij vaccins het geval is, wordt er ook gewerkt aan verschillende behandelingen.
- Van veel bestaande geneesmiddelen wordt onderzocht of ze werkzaam zijn tegen corona. Ook in Nederland.
- Soms zijn er veelbelovende resultaten, maar we weten niet of en zo ja hoe lang het gaat duren voordat we een veilig en effectief medicijn hebben.
- We ondersteunen deze onderzoeken, en stellen onder andere onderzoeksgeld (ca. 47,5 mln euro) beschikbaar.

Verpleeghuizen

Wat zijn de uitkomsten van de pilot?

- De eerste ervaringen met de pilotlocaties zijn positief.
- Hoe creatief alle gevonden oplossingen ook waren, niks kan op tegen echt bezoek van je partner, zoon of dochter natuurlijk.
- We zien dat bezoekers zich goed houden aan de strenge regels die nog steeds wel nodig zijn om bezoek veilig mogelijk te maken.

Is er al zicht op uitbreiding van de bezoeksregeling?

- Vanaf 25 mei mag iedere verpleeghuislocatie die aan alle eisen in de handreiking van de veldpartijen kan voldoen, bezoek toelaten.
- Er is vanaf 25 mei geen maximum aan het aantal verpleeghuislocaties dat mag meedoen.

Wat als een minister ziek wordt?

- Elke minister kan vanwege ziekte tijdelijk uitgeschakeld zijn.
- In dat geval kan een minister tijdelijk worden vervangen wegens tijdelijke afwezigheid.
- Dat gebeurt dan op basis van de vervangingsregeling.

Wordt u getest als u klachten krijgt?

- Als een lid van de regering corona-gerelateerde klachten vertoont geldt hetzelfde regime als voor zorgpersoneel
- Dan kan hij of zij getest worden op corona, e.e.a. in overleg met de GGD.
- Doel is dat men niet onnodig niet inzetbaar is.

Cultuur

Openstelling musea, theaters: Is het wel rendabel om open te gaan voor max. 30 personen?

- Musea mogen ook meer dan 30 personen ontvangen, dat hangt af van de grootte van het museum. Bezoekers moeten 1,5 meter afstand houden en vooraf reserveren.
- Theaters en schouwburgen mogen per 1 juni de deuren weer openen. Daarbij geldt dat er 30 bezoekers per ruimte mogen zijn. Ook hierbij geldt: reserveren vooraf en 1,5 m afstand.
- We begrijpen dat dit voor de theaterbeleving en het verdienmodel bij lange na niet voldoende is. Daarom hopen we dat dit een eerste stap is die we snel verder kunnen uitbreiden naar meer bezoekers.

Waarom mag een openluchttheater niet meer dan 30 personen ontvangen?

- Voor een openluchttheater gelden dezelfde regels als voor 'binnen theaters'. Ook hier mogen maximaal 30 bezoekers komen zodat het mogelijk blijft om 1,5 meter afstand van elkaar te houden.

Is een extra steunpakket voor de culturele sector nodig?

- Het steunpakket van € 300 miljoen en het generieke pakket waar ook de culturele sector aanspraak op kan maken is een eerste flinke steun geweest. Net als bij alle sectoren kijken we ook voor de culturele sector waar we de sector nog meer kunnen ondersteunen. Dit bekijken we stap voor stap.

Onderwijs en kinderopvang

Algemeen

- Het primair onderwijs is weer van start sinds 11 mei, met een halve bezetting.
- Daarna wordt het onderwijs in fases verder uitgebouwd, tenzij er indicaties zijn dat dit niet kan. Het RIVM monitort dat.
- Vanaf 1 juni zal ook het voortgezet onderwijs weer van start gaan

Waarom is besloten tot volledige openstelling van PO op 8 juni?

- Op basis van de actuele situatie rondom het coronavirus kijken we steeds wat mogelijk is en veilig kan. We doen dit stap voor stap en laten ons hiervoor steeds adviseren door deskundigen van het OMT.
- We gaan ervan uit dat de basisscholen op 8 juni helemaal open kunnen.

In het OMT-advies staat dat er meer tijd nodig is voor het besluit.

- We houden ons aan de planning die het OMT noemt. Het OMT geeft aan dat het verstandig is om de effecten van de 50% openstelling af te wachten en dat dit 3 tot 4 weken na de gedeeltelijke opening kan.
- We hebben vandaag besloten dat de basisscholen open gaan vanaf 8 juni, tenzij er sterke contra-indicaties blijken uit de monitoring. We nemen daarin de effecten van de gedeeltelijk openstelling mee (via het OMT).

Wat zegt u tegen ouders die bezorgd zijn om hun kinderen naar school te sturen?

- Het kabinet begrijpt heel goed dat er ouders zijn die zich zorgen maken.
- Maar medische deskundigen zeggen dat het verantwoord is om kinderen naar school te sturen.
- We zien ook dat de aanpak om corona in Nederland onder controle te krijgen de afgelopen maanden goed heeft gewerkt.

Waarom VO wel, maar MBO/HBO/WO niet?

- Het VO opent op 2 juni zijn deuren voor alle leerlingen voor fysiek onderwijs.
- We zien dat de voorzichtig ingezette positieve ontwikkeling doorzet waardoor ook mogelijkheden ontstaan om het onderwijs in het mbo en op hogescholen en universiteiten stapsgewijs op te starten. Vanaf 15 juni kan dat voor beperkte onderwijsactiviteiten in deze onderwijsvormen.
- Mbo en ho zijn andere sectoren dan vo. In het vervolgonderwijs komen studenten vaker met het openbaar vervoer, dan in het vo. Ook zijn studenten ouder dan scholieren waardoor ze een andere rol spelen in de besmetting en verspreiding van het virus.

Er zijn ook middelbare scholen die al hebben aangegeven niet meer voor de zomervakantie te willen starten. Mag dat?

- Nee, alle middelbare scholen moeten zich voorbereiden om op 2 juni weer met fysiek onderwijs te starten, met inachtneming van de richtlijnen van het RIVM.
- Scholen geven alle leerlingen fysiek onderwijs. Het is niet de bedoeling dat dit wordt beperkt tot een mentoruur, een kleine groep kwetsbare studenten en/of een paar toetsen.
- Tot aan de zomervakantie is er nog 5 tot 7 weken school. Elke dag op school is waardevol en in het belang van leerlingen.

Sport

Algemeen

- Vanaf 11 mei mogen volwassenen van 19 jaar en ouder weer georganiseerd sporten op de sportclub en in de openbare ruimte waarbij de 1,5 meter in acht genomen dient te worden.
- Het gaat alleen om trainingen in de buitenlucht. Binnen sporten is niet toegestaan, en wedstrijden, toernooien en evenementen mogen tot in ieder geval 1 september niet plaatsvinden. Tevens blijven kantines en kleedruimtes gesloten.
- Binnen en buitenzwembaden gaan wel open evenals de bijbehorende kleedruimtes. Bezoekers van zwembaden dienen 1,5 meter in acht te nemen.

Jeugd

- Sinds vorige week mag de jeugd tot en met 18 jaar weer buiten in teamverband sporten
- Voor de kinderen tot en met 12 jaar hoeft daarbij geen 1,5 meter afstand in acht te worden genomen, voor de doelgroep 13 tot en met 18 jaar moet dat wel
- Daarnaast gelden in alle gevallen de algemene hygiëne regels van het RIVM
- Jeugdtrainers kunnen zich bij klachten laten testen op corona
- Zo verwachten we het aantal besmettingen binnen de sport tot een minimum te beperken

Volwassenen

- Vanaf 11 mei mogen ook volwassenen hun georganiseerde sporttrainingen op de club en in de openbare ruimte weer hervatten
- Ook hierbij gelden de algemene hygiëne regels van het RIVM
- En moet de 1,5 meter afstand onderling in acht worden genomen
- Er mag ook door deze groep alleen in de buitenlucht getraind worden.

Wedstrijden/competities

- Wedstrijden, competities, toernooien en evenementen zijn tot in ieder geval 1 september niet toegestaan
- Dat brengt teveel mensen bijeen wat de kans op de verspreiding van het virus te groot maakt
- Ook blijven daarom kleedruimtes en kantines voorlopig nog gesloten

Zwembaden

- Uitzondering hierop vormen de binnen- en buitenzwembaden.
- Zij mogen hun deuren voor alle leeftijdsgroepen per 11 mei openen
- In het geval van de zwembaden mogen ook de kleedruimtes open
- Bezoekers dienen wel 1,5 meter afstand in acht te nemen.

Waarom de kapper wel en de sportschool niet?

- We varen op het kompas van de experts in het OMT die aangeven dat een eerdere opening van de sportscholen onverantwoord zou zijn.
- Op basis van dat advies heeft het kabinet de opening van de fitness op 1 september gezet.
- Voor de fitnessbranche is dit zeer teleurstellend dat begrijp ik heel goed.
- Helemaal omdat zij een 1,5 meter protocol hebben liggen en dachten dat hiermee het risico op besmetting voldoende te kunnen beperken.
- De branche denkt nu na over aanvullende maatregelen die sportscholen kunnen nemen om het risico op besmetting te verkleinen.
- Deze ideeën legt het kabinet ter beoordeling voor aan het OMT.
- Op basis van hun advies kunnen we bekijken of eerdere opening mogelijk is.
- Maar dit hangt ook van het totaalplaatje af.

Economie

Openstelling horeca

Cafés en restaurants mogen op 1 juni om 12:00 open en niet al eerder dat weekend. De belangrijkste redenen daarvoor zijn:

1. Voorkomen moet worden dat de openstelling leidt tot een "BAM"-effect. In het vrije Pinksterweekend zullen te veel mensen tegelijkertijd weer voor het eerst naar een café of restaurant willen. Bovendien zou opening op Eerste Pinksterdag veel druk geven op de avond en nacht (daarna volgt immers nog een vrije dag).
2. Het wel openstellen gedurende het hele weekend zal een aanzuigende werking hebben. Mensen zullen eerder geneigd zijn weekendjes weg te plannen. De grens met Duitsland is niet gesloten. De kans bestaat dat er toerisme vanuit Duitsland op gang komt. Hiermee ontstaan veel extra relsbewegingen en daarmee druk op de publieke ruimte en het Openbaar Vervoer.
3. Het besluit tot openstelling op 1 juni 12:00 uur is genomen op nadrukkelijk verzoek van de politie en de voorzitters van de Veiligheidsregio's. Zij geven aan dat openstelling gedurende een vrij weekend te veel druk op de handhaving zou leggen

Wordt opgetreden tegen de strandtenthouders van Scheveningen die al met Hemelvaart willen opengaan?

- De regels zijn helder: de (gedeeltelijke) opening van horeca gaat in op 1 juni, 12 uur. Daarvóór mogen horeca wel een afhaaloket hebben en dat geldt natuurlijk ook voor de strandtenten. Meer is tot 1 juni niet toegestaan.
- [Evt] Burgemeester Remkes heeft gisteren duidelijk aangegeven dat de regels net zo goed gelden voor de strandtenten in Scheveningen. Het is aan hem om handhavend op te treden als men zich daar niet aan houdt.

En hoe zit het dan met Zandvoort en Katwijk, waar al wel meer mag zoals verhuur van strandbedjes?

- In het veiligheidsberaad is gisteravond besproken dat gemeenten gelijk op moeten trekken. De kustplaatsen zullen met elkaar overleggen zodat er geen ongelijke situaties ontstaan.
- Leidend daarin is de huidige noodverordening die niet toestaat dat strandtenten open gaan, m.u.v. afhalen.

Mogen in horeca zaken als spatschermen gebruikt worden als alternatief voor de 1,5 meter?

- We kennen de wens van de horeca spatschermen als alternatief voor de 1,5 m afstand in te zetten
- Het OMT kan daarover geen eenduidig advies geven omdat wetenschappelijke onderbouwing van de effectiviteit ontbreekt
- MKB Nederland zal een pilot starten met de inzet van deze schermen

Kunnen sport- en verenigingskantines ook open per 1 juni?

- Nee, sport- en verenigingskantines worden nu nog niet geopend.
- Juridisch gezien zijn horecagelegenheden en eet- en drinkgelegenheden van verenigingen niet hetzelfde.
- Doel van het openen van de sportverenigingen, was om mensen in staat te stellen om te sporten.
- Verdere aanwezigheid op het terrein van de vereniging diende om gezondheidsredenen zo beperkt mogelijk te blijven. Douches zijn daarom ook nog niet geopend.

- Vanwege de effecten op de publieke gezondheid, de openbare orde, de handhaving en de impact op het openbaar vervoer zullen steeds keuzes gemaakt moeten worden in wat open kan gaan en wat niet. We zullen bezien of de kantines open kunnen per 1 juli ipv op 1 september.

Kunnen de reserveringen bij cafés en restaurants ook gebruikt worden voor het contactonderzoek indien nodig?

- De reserveringen bij horeca kunnen nuttig zijn om effectief aan bron- en contactonderzoek te kunnen doen.
- Wel moet duidelijk zijn wat de implicaties zijn van het benutten van dergelijke gegevens.
- Zo is er op dit moment geen specifieke wettelijke grondslag voor het bewaren van persoonsgegevens voor dit doel.
- Zelfs als klanten toestemming geven voor het bewaren van zijn/haar persoonsgegevens voor bron-en contactonderzoek, zouden restaurants hiermee een database aanleggen met persoonsgegevens waarop de AVG-vereisten van toepassing zijn.
- Voor het op reguliere wijze uitvoeren van het bron- en contactonderzoek is deze informatie niet noodzakelijk.
- Daarom zal ik de komende weken onderzoeken of deze maatregel proportioneel is.

Komt er een aanvullend pakket maatregelen voor sectoren die geen uitzicht hebben op heropening?

- Bij de presentatie van het noodpakket is al gezegd: dit pakket staat nooit stil. Het kabinet houdt de situatie in de gaten, neemt signalen serieus en doet wat nodig is.
- De afgelopen weken is dat al een aantal keer gedaan met aanvullende regelingen.
- Tegelijkertijd kunnen de financiële regelingen niet alle economische pijn wegnemen bij ondernemers en huishoudens, al doen we ons best om de schade te beperken.

Redden sportscholen en sauna's het wel tot september?

- Het huidige steunpakket is daartoe waarschijnlijk onvoldoende.
- Met een mogelijk tweede steunpakket kan de schade die sportscholen nu lijden beperkt worden.
- Op 12 mei is een overleg met de fitnessbranche gepland.
- De minister voor Sport houdt vinger aan de pols.

Waarom mogen fitnesscentra niet open als zij de 1.5 meter afstand kunnen aanhouden?

- Binnensport vormt een risico voor verspreiding van het virus door overdracht van druppels.
- In de buitenlucht kan het virus sneller de lucht in en is het risico op verspreiding minder groot.

Welke bedrijven en instellingen mogen hun deuren weer openen per 1 juni 2020?

- Naar verwachting mogen per 1 juni 2020 de volgende bedrijven en instellingen open:
  - o Terrassen (zitplaatsen);
  - o Bioscoopzalen tot een maximum van 30 personen en geplaatst;
  - o Restaurants en cafés tot een maximum van 30 personen en geplaatst;
  - o Culturele instellingen tot een maximum van 30 personen;
  - o Voortgezet onderwijs (gedeeltelijk);
- Medio juni bekijken we of en wanneer een verhoging van het maximumaantal bezoekers mogelijk is. Dit is onder meer afhankelijk van de cijfers van het RIVM en het advies van deskundigen.

Waarom geldt een maximaal aantal klanten/bezoekers voor horeca, culturele instellingen en bioscoopzalen?

- Dit is nodig omdat we ook rekening moeten houden met de drukte op straat en in het openbaar vervoer wanneer deze sectoren weer opengaan.
- Medio juni bekijken we of en wanneer een verhoging van het maximaal aantal bezoekers mogelijk is. Dit is onder meer afhankelijk van de cijfers van het RIVM en het advies van deskundigen.

Moet een kapper, schoonheidsspecialiste of ander contactberoep verplicht een niet-medisch mondkapje dragen?

- Er is geen verplichting tot het dragen van een niet-medisch mondkapje voor contactberoepen.
- Een ondernemer kan personeel wel vragen niet-medisch mondkapje te dragen.
- Op de werkplek dienen de hygiënemaatregelen en het protocol voor de branche nageleefd te worden.

Komt er een aanvullend pakket voor de horeca?

- Het kabinet neemt de zorgen van horecaondernemers zeer serieus en onderhoudt doorlopend contact met Koninklijke Horeca Nederland.
- Vandaag kunnen we de horeca weer nieuw perspectief bieden door duidelijkheid te geven wanneer horecazaken met inachtneming van de regels weer open kunnen gaan.
- We hebben eerder gezegd: het noodpakket staat nooit stil.

Hoe denkt het kabinet te voorkomen dat er grote drukte ontstaat, bij bijvoorbeeld kappers die nu weer open mogen?

- De richtlijnen van het RIVM moeten ten alle tijden opgevolgd worden. Ondernemers richten hun bedrijf daarop in.
- Er moet gewerkt worden met reserveringen om te voorkomen dat er teveel mensen tegelijkertijd komen.
- We moeten ons allemaal aanpassen aan deze situatie, dat betekent onder meer dat we soms iets meer geduld moeten hebben.

Kan de overheid wel handhaven dat de RIVM-richtlijnen in al die bedrijven die weer opengaan in acht worden genomen?

- Het is in het belang van de ondernemer, de medewerkers en klanten dat de RIVM-richtlijnen opgevolgd worden. Waar dit niet lukt kan de gemeente handhaven en eventueel een bedrijf sluiten.

Kan een ondernemer nog aanspraak maken op financiële regelingen als zijn onderneming (gedeeltelijk) weer van start gaat?

- Het open of dicht zijn speelt geen rol bij het aanspraak maken op een financiële regeling. Als voldaan wordt aan de voorwaarden van de specifieke regeling, dan kan er gebruik van gemaakt worden.

KLM: extra eisen voor staatssteun?

- Het kabinet zal in ruil voor financiële steun voorwaarden aan KLM stellen.
- Wat het kabinet betreft betekent dit dat gedurende de periode van steunverlening KLM geen dividend uitkeert en geen bonussen toekent.

- Verder zal het kabinet daarnaast om een loonoffer van het personeel vragen, waarbij de sterkte schouders de zwaarste lasten dragen.
- KLM dient verder een bijdrage te leveren aan duurzaamheid en hinderbeperking, bijvoorbeeld door het aantal nachtvluchten terug te brengen.

Verkeer

Algemeen

- Het terugschroeven van alle maatregelen levert onvermijdelijk meer verkeer op, en meer drukte in het openbaar vervoer
- Daarom gelden er algemene regels
  - Reis niet onnodig
  - Reis zoveel mogelijk buiten de spits en vermijd drukke plekken
  - Loop of fiets zoveel mogelijk
  - Het openbaar vervoer blijft alleen voor noodzakelijke reizen
- Het spreiden en uitsmeren van vervoersstromen is heel erg belangrijk
- Daarom blijft gelden dat mensen zoveel mogelijk thuis moeten werken
- En als dat niet kan; werkgevers verschillende werktijden moeten hanteren

Openbaar vervoer

- De capaciteit van het openbaar vervoer zal weer omhoog moeten om de spreiding van reizigers mogelijk te maken
- Die afspraken heeft het kabinet gemaakt met de Openbaar Vervoersbedrijven, vanaf 1 juni gaat de volledige dienstregeling weer in
- De treinen, bussen en trams worden zo ingericht dat alle zit- en staanplaatsen grofweg voor de helft beschikbaar zijn

Mondkapjes verplicht in OV

- Als de bussen, treinen en trams weer voller raken, zal het niet altijd haalbaar zijn om 1,5 meter afstand tot elkaar te houden
- Op de stations, perrons en bij haltes blijft dat de norm, maar in de treinen, bussen en trams is het niet realistisch
- Daarom wordt het per 1 juni verplicht een niet-medisch mondkapje te dragen in het OV voor mensen van 13 jaar of ouder
- Niet als alternatief voor afstand houden, maar omdat het soms niet meer mogelijk is

Hoe kom ik aan een mondkapje?

- Je moet zelf zorgen voor een niet-medisch mondkapje
- Je kan ze kopen of zelf maken
- Zowel voor het dragen als het zelf maken van mondkapjes komen instructies vanuit de overheid

Wordt er gehandhaafd op mondkapjes?

- De hoofdconducteur kan handhavend optreden
- De boete is 95 euro, bij excessief gedrag kan dat oplopen tot 350 euro

Zijn kapjes in het OV een wassen neus?

- Niet medische mondkapjes bij reizigers zijn niet ter bescherming van de reiziger zelf, maar van anderen om hem of haar heen.
- Het besluit om dit verplicht te stellen is ter aanvulling op de hygiënische maatregelen waarin de 1,5 meter afstand niet kan worden aangehouden en waar geen check op symptomen plaats kan vinden.
- De aanname dat de niet-medische maskers geen werking hebben is niet juist.
- Wel is er een andere werking dan bij medische mondkapjes, namelijk dat de drager de ander beschermt in plaats van dat de drager wordt beschermd tegen anderen.

Hoe is de handhaving van het verplicht dragen van niet-medische mondkapjes in het OV geregeld?

- Via de aanwijzing van de minister van VWS aan de voorzitters van de veiligheidsregio's wordt de verplichting voor de niet-medische mondkapjes voor de reizigers in het OV geregeld.
- De verantwoordelijkheid voor de handhaving op mondkapjes in het OV ligt bij de OV bedrijven. Deze zullen reizigers de aanwijzing geven op grond van de wet personenvervoer 2000.
- Wanneer die aanwijzing niet opgevolgd wordt, staat daar een boete tegenover.
- De boete wordt uitgeschreven onder de noemer 'verstoring van de orde in het OV'. En is €95,-.
- Moet de politie aanrukken, is het een overtreding van de noodverordening en is de boete €390,-.

Buitenland

Algemeen

- Reis niet naar het buitenland, tenzij dat echt noodzakelijk is. Vakantiereizen zijn bijvoorbeeld niet noodzakelijk.

(10)(2a)

- Alle mensen die vanuit een hoog-risicogebied naar Nederland vliegen moeten een gezondheidsverklaring kunnen laten zien. Alleen passagiers met zo'n verklaring mogen aan boord.
  - o De lijst met hoog-risicogebieden wordt continu actueel gehouden door de Europese Luchtvaartautoriteit EASA, op basis van de laatste gezondheidsinzichten.
- Iedereen die vanuit een hoog-risicogebied naar Nederland vliegt, krijgt het dringende advies om na aankomst veertien dagen in thuisquarantaine te blijven.
- Er geldt een vliegverbod vanuit risicogebieden naar de BES-eilanden. Hiervoor is een lijst samengesteld.
- Alle reizigers die Nederland binnenkomen worden geïnformeerd over gedragsregels die hier gelden.
- Reizen naar België is tot 8 juni alleen mogelijk bij noodzakelijk bezoek.

Kunnen we straks op vakantie naar het buitenland?

- Dat weten we op dit moment nog niet. Kernpunt daarbij is dat we de risico's van reisbewegingen willen kunnen beheersen.
- Dit hangt er onder andere vanaf welk beleid andere EU landen (vakantiebestemmingen) willen voeren en hoe wij zelf het besmettingsrisico in die landen inschatten. Ook moeten we bekijken of risicobeperkende maatregelen nodig zijn voor terugkeerders.
- We spreken dit natuurlijk het best af in afstemming met andere landen als dat mogelijk is. Dat gesprek loopt nu, en we komen daar binnenkort nader op terug.
- Voor het hele reisadvies geldt code oranje, dus vakantie naar het buitenland wordt afgeraden.

Mag ik op vakantie in eigen land?

- Het kabinet begrijpt dat iedereen behoefte heeft aan vakantie en dat zien we ook terug in de reserveringen van hotels en vakantiehuizen.
- Wel moeten we ons goed realiseren waar we nu staan met de bestrijding van het virus. Op dit moment zijn we nog behoedzame stappen aan het zetten die zorgen voor meer bewegingsvrijheid.
- Voor nu geldt: we moeten goed oog houden op de reisbewegingen in Nederland. Gebruik het Openbaar Vervoer alleen als het strikt noodzakelijk is, vermijd drukte ook al is het mooi weer, en recreër vooral lokaal. Is het te druk ga dan vooral ergens anders naar toe.

Vraag: mogen buitenlanders naar Nederland komen?

- Voor nu gaat het om zeer beperkte aantallen. Op dit moment zijn wij zelf voor veel andere landen ook nog een risicogebied.
- Op dit moment ontmoedigen we samen met onze buurlanden reizen naar elkaars landen.
(10/2a)
- Hoe we met reisdreigingen vanuit het buitenland in de zomer omgaan, moeten we de komende tijd goed bekijken.
- Daarnaast is er ook nog het dilemma hoe we omgaan met toeristen die naar Nederland willen komen, als tegelijkertijd veel Nederlanders juist in Nederland willen blijven en in eigen land op vakantie willen gaan. Drukke punten moeten worden vermeden.
- Dit vraagt om goed nadenken over beschikbare faciliteiten, en de effecten op het openbaar vervoer en de openbare ruimte die we met elkaar te verdelen hebben. Ook moeten we kijken naar wat we kunnen doen met hotels, vakantiehuisjes en bijvoorbeeld ook airbnb.
- Ook hier geldt dat dit moet gebeuren in afstemming met de buurlanden en de overige EU-lidstaten. Dat gesprek loopt nu

Overzicht maatregelen aangekondigd d.d. 6 mei**Vanaf 11 mei geldt:****School**

- Scholen in het basisonderwijs, inclusief het speciaal (basis)onderwijs, de dag- en gastouderopvang openen op 11 mei.

Sport en spel

- Kinderen tot en met 12 jaar kunnen onder begeleiding buiten samen sporten, bewegen en activiteiten volgen.
- Jongeren van 13 tot en met 18 jaar mogen onder begeleiding buiten sporten met elkaar, maar dan met 1,5 meter afstand ertussen.
- Alle andere leeftijdsgroepen kunnen buiten sporten en bewegen. Op 1,5 meter afstand van elkaar (lesgeven kan, maar geen wedstrijden en niet douchen na afloop).
- Binnen- en buitenzwembaden mogen open, inclusief de kleedruimtes. De wasgelegenheden en douches blijven gesloten. Toiletten kunnen wel gebruikt worden. Ook hier houden mensen 1,5 meter afstand.

Contactberoepen

- Het uitoefenen van de meeste contactberoepen is weer mogelijk. Het gaat om rij-instructeurs, (para)medische beroepen (diëtist, masseur, ergotherapeut, tandprotheticus, enz.), medewerkers in uiterlijke verzorging (kapper, schoonheidsspecialist, pedicure, enz.) en alternatieve geneeswijzen (acupuncturist, homeopaat, enz.).
- Het werk wordt zoveel mogelijk op anderhalve meter afstand georganiseerd.
- Er wordt gewerkt op afspraak, waarbij de ondernemer/medewerker en de klant samen vooraf bespreken of het bezoek een risico oplevert.

Locaties met bezoekers

- Bibliotheken openen hun deuren weer voor publiek en nemen maatregelen zodat bezoekers 1,5 meter afstand tot elkaar kunnen houden.
- De voorzitter van de veiligheidsregio bepaalt of een dierenpark, natuurpark of pretpark geopend mag worden.

Openbaar vervoer

- Gebruik alleen het openbaar vervoer als dat echt nodig is, vermijd de spits en geef elkaar de ruimte.
- In trein, bus en metro wordt u geadviseerd om niet-medische mondkapjes te dragen. Vanaf 1 juni is dit verplicht.

Overzicht maatregelen aangekondigd d.d. 19 mei**Per 1 juni**

- Voortgezet speciaal onderwijs gedeeltelijk open
  - Leerlingen zoveel mogelijk lopend of per fiets
  - Praktische invulling is aan scholen, kunnen verschillen ontstaan
- Horeca open vanaf 1 juni 12:00 (NB discotheken en clubs blijven gesloten)
- Terrassen met zitplaatsen aan tafels waarbij 1,5 meter afstand tot elkaar kan worden gehouden; uitzondering voor tweetallen en mensen van hetzelfde huishouden
- Bioscopen, restaurants en cafés, en culturele instellingen (zoals concertzalen en theaters), mogen open, onder voorwaarden:
  - een maximum van 30 personen (exl. personeel) en 1,5 meter afstand;
  - bezoekers moeten reserveren;
  - in een gesprek vooraf tussen ondernemer en klant wordt ingeschat of een bezoek risico's oplevert.
  - De ondernemers zijn verantwoordelijk voor handhaving
- Musea en monumenten mogen open als bezoekers kaartjes vooraf kopen, zodat er gestuurd kan worden op de 1,5 meter afstand.

- Reizigers van 13 jaar en ouder moeten vanaf 1 juni een niet-medisch mondkapje dragen in bus, metro, tram en trein (geld niet voor stations en perrons).
  - Tot 1 juni is het dragen van een niet-medisch mondkapje in het openbaar vervoer een advies.

Per 8 juni

- In principe zijn op 8 juni scholen in het basisonderwijs, inclusief het speciaal (basis)onderwijs, de dag- en gastouderopvang weer volledig open. Dan is ook de buitenschoolse opvang (BSO) weer regulier open.
  - De dagopvang voor kinderen van 0-4 en gastouderopvang voor kinderen van 0-12 is regulier open.

Per 15 juni

- Scholen in het middelbaar beroepsonderwijs kunnen vanaf 15 juni weer praktijklessen en toetsen aanbieden. Dit is naast de examinering die al eerder op locatie mogelijk was.
- Het Hoger beroepsonderwijs en de universiteiten krijgen de mogelijkheid vanaf 15 juni op locatie tentamens af te nemen, praktijkgericht onderwijs aan te geven.
- Scholen en universiteiten nemen maatregelen om drukte in de spits zoveel mogelijk tegen te gaan, bijvoorbeeld door schooltijden aan te passen.

Verwachting per 1 juli

Als het virus onder controle blijft, is het de bedoeling dat het volgende wordt toegestaan:

- de gemeenschappelijke wc's en douches op de campings en vakantieparken weer open.
- Aantal bezoekers uitbreiding naar 100 personen voor bioscopen, restaurants en cafés, culturele instellingen.
- Dit geldt dan ook voor georganiseerde samenkomsten, zoals kerkdiensten, bruiloften, repetities en uitvaarten.
- Er wordt overefde

Verwachting per 1 september

Als het virus onder controle blijft, is het de bedoeling dat het volgende wordt toegestaan:

- Fitnessclubs, sauna's en wellness centra, verenigingskantines, coffeeshops, casino's en sekswerkers open
- NB voor sportscholen wordt aan OMT advies gevraagd voor eerdere opening
- contactsporten en de binnensporten voor alle leeftijden toegestaan.
- Sportwedstrijden zonder publiek. Dit geldt ook voor het betaald voetbal.

Lange termijn

Op lange termijn gaat het vooral over massale evenementen met publiek en een landelijke uitstraling: festivals, betaald voetbal, grote concerten. Deze evenementen kunnen als vanouds plaatsvinden als er een vaccin beschikbaar is. Wanneer dat is, is helaas nog niet te zeggen.

Versoepeling hoger onderwijs wordt onderzocht